

Către: dlui Constantin BOROSAN, Secretar de Stat, Ministerul Energiei

Nr. 133/24-EC din 11 octombrie 2024

Ref: avizare proiectul de lege cu privire la energia electrică (număr unic 732/MEn/2024)

Stimate dle Secretar de Stat,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) se adresează în contextul consultărilor publice asupra proiectul de lege cu privire la energia electrică (număr unic 732/MEn/2024), și urmare a examinării proiectului Vă comunică, la această etapă, anexat propunerile și anumite clarificări ce urmează a fi operate.

Ținând cont de complexitatea acestui act normativ menit nu doar să transpună normele UE în legislația națională, dar și să integreze sectorul energetic al Republicii Moldova în spațiul comunitar, reglementând noi participanți la piață, noi funcții pentru OTS, reguli ale pieței și atribuții ale operatorului de piață, se impune necesitatea prezentării de către autor a noului concept, modificărilor aduse comparativ cadrului legal existent, etapelor de implementare a noii Legi, precum și alte aspecte importante de clarificare pentru participanții pieței.

Mulțumim anticipat pentru considerare și rămânem la dispoziția Dvs., exprimând deschiderea și disponibilitatea comunității de afaceri de a oferi suportul și expertiza necesară în vederea ajustării cadrului legal pentru realizarea unei dezvoltări sustenabile în termen lung.

Anexă: Aviz EBA Moldova la proiectul de lege cu privire la energia electrică – 29 file

Cu deosebit respect,

Mariana RUFA,
Director Executiv
Asociația Businessului European

Ex: eugen.cozmulici@eba.md

Tel: 079188919

Anexă: Aviz EBA Moldova la proiectul de lege cu privire la energia electrică.

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Articolul 4. Competența Guvernului g) autorizează instalarea centralelor electrice noi cu o putere instalată mai mare de 20 MW și majorarea capacităților instalației de producere combinată de energie termică și electrică existente în cazul în care capacitatea centralei este mai mare de 20 MW, în conformitate cu Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice;</p>	<p>g) autorizează instalarea centralelor electrice noi cu o capacitate mai mare de 20 MW, a reconstrucției sau a extinderii celor existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW, în conformitate cu Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice. In cazul în care producătorul a fost selectat în baza unui proces competitiv/licitație organizat de către autoritățile relevante atunci autorizarea Guvernului nu este necesară.;</p>	<p>În general considerăm ca această autorizare să fie eliminată sau reformulată conform Regulamentului nr.517/2024. Nu este necesară autorizarea în cazul când licitația a fost organizată de autoritățile statului, ca exemplu în cazul licitației pentru producătorii eligibili mari, în cazul licitațiilor pentru construcția centralelor noi ce vor presta servicii de echilibrare organizate de Operatorul sistemului de transport sau Ministerul Energiei.</p>
<p>Articolul 6: Competența autorităților administrației publice locale (2) La eliberarea certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construire pentru clădiri rezidențiale și clădiri nerezidențiale, autoritățile administrației publice locale sunt obligate să respecte cerințele față de zonele de protecție ale rețelelor electrice, stabilite în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice.</p>	<p>Considerăm important ca la eliberarea certificatelor de urbanism autoritățile locale să țină cont nu doar de zonele de protecție ale rețelelor electrice, dar și a centralelor electrice.</p>	<p>Dorim să atragem atenția că o centrală electrică eoliană formată din mai multe grupuri generatoare, se întinde de obicei pe suprafețe extinse, prin urmare atât pe suprafețele între turbine cât și distanțele de la turbine până la case, drumuri, rețele electrice sau de telecomunicații, trebuie impus regim de zonă de protecție, prin limitări pentru anumite categorii de construcții sau plantații.</p>
<p>Articolul 9. Funcțiile generale ale Agenției (6) Agenția stabilește durata de timp necesară pentru efectuarea controalelor, care, în funcție de complexitatea controlului nu poate depăși 90 de zile. Termenul de întocmire a actului de control și de prezentare a acestuia persoanei supuse controlului nu poate depăși 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului.</p>	<p>(6) Agenția stabilește durata de timp necesară pentru efectuarea controalelor, care, în funcție de complexitatea controlului nu poate depăși 90 de zile consecutive. Termenul de întocmire a actului de control și de prezentare a acestuia persoanei supuse controlului nu poate depăși 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului.</p>	<p>Această specificare e importantă pentru a nu admite pauze în control, ca să cunoaștem cu exactitate când a început și să finalizat controlul.</p>
<p>Articolul 13. Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției (4) Consiliul de Administrație al Agenției examinează cererile privind costurile de bază în termen de cel mult 120 de zile calendaristice, precum și cererile privind prețurile reglementate și cele privind tarifele reglementate - în termen de cel mult 90 de zile calendaristice de la data</p>	<p>(4) Consiliul de Administrație al Agenției examinează cererile privind costurile de bază în termen de cel mult 120 de zile calendaristice, precum și cererile privind prețurile reglementate și cele privind tarifele reglementate - în termen de cel mult 60 de zile calendaristice de la data înregistrării cererii corespunzătoare din partea unei întreprinderi</p>	<p>Având în vedere exigențele legii cu privire la transparența decizională, considerăm că sunt suficiente 60 de zile pentru aprobarea tarifelor și prețurilor reglementate la energia electrică.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>înregistrării cererii corespunzătoare din partea unei întreprinderi electroenergetice și după prezentarea tuturor documentelor și informațiilor necesare, solicitate de Agenție, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și examinare a cererilor titularilor de licență privind prețurile și tarifele reglementate.</p>	<p>electroenergetice și după prezentarea tuturor documentelor și informațiilor necesare, solicitate de Agenție, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și examinare a cererilor titularilor de licență privind prețurile și tarifele reglementate.</p>	
<p>Articolul 13. Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției (6) În cazul crizelor de energie electrică, constatate în modul prevăzut de prezenta lege, sau pe subiecte ce țin de crize de energie electrică, de securitatea aprovizionării cu energie electrică, de interesul economic general sau interesul legitim al consumatorilor finali sau al participanților la piață, inclusiv în cazul modificării semnificative a prețurilor de achiziționare a energiei electrice de către furnizorii serviciului universal, de către furnizorii de ultimă opțiune, proiectele de hotărâri și proiectele de decizii pot fi supuse elaborării și adoptării/emiterii în regim de urgență, fără respectarea prevederilor prezentului articol și a cerințelor privind transparența în procesul decizional, prevăzute în Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Codul administrativ. Argumentarea necesității adoptării hotărârii/emiterii deciziei în regim de urgență se aduce la cunoștința publicului în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la adoptarea/emiterea acesteia, prin publicare pe pagina web oficială a Agenției, prin afișare la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media.</p>	<p>(6) În cazul crizelor de energie electrică, constatate în modul prevăzut de prezenta lege, sau pe subiecte ce țin de crize de energie electrică, de securitatea aprovizionării cu energie electrică, de interesul economic general sau interesul legitim al consumatorilor finali sau al participanților la piață, inclusiv în cazul modificării semnificative a prețurilor de achiziționare a energiei electrice de către furnizorii serviciului universal, de către furnizorii de ultimă opțiune, proiectele de hotărâri și proiectele de decizii pot fi supuse elaborării și adoptării/emiterii în regim de urgență, fără respectarea prevederilor prezentului articol și a cerințelor privind transparența în procesul decizional, prevăzute în Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Codul administrativ. Argumentarea necesității adoptării hotărârii/emiterii deciziei în regim de urgență se aduce la cunoștința publicului în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la adoptarea/emiterea acesteia, prin publicare pe pagina web oficială a Agenției, prin afișare la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media.</p>	<p>Consideram ca în situații de urgență termenul trebuie scurtat și practica a demonstrat că aceasta este posibil.</p>
<p>Articolul 13. Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției (8) Hotărârile și deciziile Agenției în domeniul electroenergetic sunt supuse controlului judecătoresc în modul stabilit de Codul administrativ. Hotărârile și deciziile Agenției sunt executorii de la data</p>	<p>(8) Hotărârile și deciziile Agenției în domeniul electroenergetic sunt supuse controlului judecătoresc în modul stabilit de Codul administrativ. Hotărârile și deciziile Agenției sunt executorii de la data</p>	<p>Pentru asigurarea unei previzibilități în activitatea economică desfășurată de entitățile reglementate este necesar evitarea aplicării unor decizii ale Agenției cu aplicare retroactivă.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>modul stabilit de Codul administrativ. Hotărârile și deciziile Agenției sunt executorii de la data adoptării/emiterii sau, după caz, de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau de la data indicată în textul actului adoptat/emis și produc efecte juridice obligatorii până la o eventuală hotărâre judecătorească irevocabilă, pronunțată ca urmare a utilizării unei căi de atac. Suspendarea hotărârilor și deciziilor Agenției poate avea loc numai prin hotărâre judecătorească și numai cu privire la solicitant.</p>	<p>adoptării/emiterii sau, după caz, de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau de la o dată mai târzie indicată în textul actului adoptat/emis și produc efecte juridice obligatorii până la o eventuală hotărâre judecătorească irevocabilă, pronunțată ca urmare a utilizării unei căi de atac. Suspendarea hotărârilor și deciziilor Agenției poate avea loc numai prin hotărâre judecătorească și numai cu privire la solicitant.</p>	
<p>Articolul 20. Condițiile și procedura de obținere a licențelor Alin .2 e) să dispună personal calificat, necesar activității pentru care solicită licența și să depună documentele confirmative în acest sens.</p>	<p>e) să dispună personal calificat sau de un contract de deservire cu o entitate specializata, necesar activității pentru care solicită licența și să depună documentele confirmative în acest sens.</p>	<p>Pentru a opera o centrala electrica ar putea suficient sa fie semnat un contract pentru deservire cu o entitate specializata, care la rândul sau dispune de personal calificat pentru exploatarea tehnologiei respective (a se vedea la CET-Nord deservirea motoarelor instalate cu ceva timp in urma a fost efectuata cu o companie specializata).</p>
<p>Articolul 17. Obligații de serviciu public. (2) În interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu energie electrică, continuitatea, calitatea și prețurile pentru furnizarea energiei electrice, precum și protecția mediului, inclusiv eficiența energetică, energia din surse regenerabile și protecția climei, întreprinderile electroenergetice pot fi impuse să îndeplinească obligații de serviciu public. În conformitate cu prevederile prezentei legi, obligațiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor electroenergetice care desfășoară următoarele activități: a) producerea energiei electrice; b) transportul energiei electrice; c) distribuția energiei electrice; d) tradingul cu energie electrică; e) furnizarea energiei electrice.</p>	<p>In vederea asigurării aplicării principiului stipulat in alin (1) si anume „... unei piețe de energie electrică competitivă, sigure și durabile din punct de vedere al mediului și nu vor fi discriminate nici în privința drepturilor, nici a obligațiilor”, consideram imperativ ca cele descrise la alin (2) sa fie mai clar definite si exhaustive.</p> <p>În special a se revizui sintagma „protecția mediului, inclusiv eficiența energetică, energie din surse regenerabile și protecția climei.”</p>	<p>Ținând cont ca impunerea unor asemenea obligații de serviciu public unor întreprinderi pot sa aducă atingere unor drepturi deja obținute de către alte întreprinderi electroenergetice.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Articolul 21. Obligațiile și drepturile titularului licenței Alin. nou</p>	<p>(9) Prin derogare de la legislația specifică domeniului regnului vegetal, pentru zonele de protecție a rețelelor electrice, titularii de licențe efectuează lucrările de defrișare sau tăieri de modelare a vegetației forestiere de pe terenurile amplasate sub/peste rețelele electrice, pentru crearea și menținerea distanței normative de apropiere față de rețelele electrice, necesare pentru funcționarea în siguranță a rețelelor electrice și a nu pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, integritatea bunurilor, cu obligația să înștiințeze în prealabil administratorul fondului forestier sau proprietarul terenului, după caz.</p>	<p>Prevederea este necesară pentru a asigura menținerea distanțelor dintre linii și vegetație fără a fi necesară parcurgerea procedurilor anevoioase impuse de autoritățile de mediu. În ultima perioadă, toți operatorii de sistem se ciocnesc cu această problemă, generându-se riscuri majore și nejustificate pentru viața oamenilor, bunuri, integritatea liniilor electrice și fiabilitatea furnizării datorită întârzierii acestor lucrări.</p>
<p>Articolul 64. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de distribuție (3) În exercitarea atribuțiilor prevăzute la alin. (1), lit. f), operatorul sistemului de distribuție publică în mod clar și transparent informații privind capacitatea disponibilă de a efectua noi racordări în zona sa de operare cu granularitate spațială ridicată, respectând siguranța publică și confidențialitatea datelor, inclusiv capacitatea la care se referă cererea de racordare și la posibilitatea unei racordări flexibile în zonele congestionate. Publicarea informațiilor respective include informații referitoare la criteriile pentru calcularea capacității disponibile pentru racordările noi. Operatorul sistemului de distribuție actualizează aceste informații în mod regulat, cel puțin trimestrial. În cazul în care racordarea solicitată nu este nici acordată, nici respinsă definitiv, operatorii sistemelor de distribuție furnizează informații despre stadiul și tratarea cererii lor în mod regulat, cel puțin trimestrial.</p>	<p>(3) În exercitarea atribuțiilor prevăzute la alin. (1), lit. f), operatorul sistemului de distribuție în termen de 36 de luni publică în mod clar și transparent informații privind capacitatea disponibilă de a efectua noi racordări în zona sa de operare cu granularitate spațială ridicată, respectând siguranța publică și confidențialitatea datelor, inclusiv capacitatea la care se referă cererea de racordare și la posibilitatea unei racordări flexibile în zonele congestionate. Publicarea informațiilor respective include informații referitoare la criteriile pentru calcularea capacității disponibile pentru racordările noi. Operatorul sistemului de distribuție actualizează aceste informații în mod regulat, cel puțin trimestrial. În cazul în care racordarea solicitată nu este nici acordată, nici respinsă definitiv, operatorii sistemelor de distribuție furnizează informații despre stadiul și tratarea cererii lor în mod regulat, cel puțin trimestrial.</p>	<p>Nu este clar acest parametru “granularitate spațială ridicată”. Este necesar de definit reieșind din posibilitățile tehnice ale OSD. Pentru implementarea unei astfel de facilitați este necesar de oferit suficient timp OSD pentru digitalizarea rețelei de distribuție de toate nivelele de tensiune, la fel implementarea de sisteme informatice care ar putea oferi utilizatorilor de sistem consultarea on-line a informațiilor despre disponibilitatea racordării la rețea. Aceasta informație este necesar a fi prezentată pentru utilizatori practic on-line, astfel o actualizare trimestrială își pierde sensul. Este necesar de oferit OSD suficient timp pentru adecvarea posibilităților tehnice pentru implementare. Se propune, prin derogare, un termen de 36 de luni de la aprobarea aceste legi, acest articol sa fie obligatoriu. Intre timp, se va păstra formularea din actul Legislativ actual. Cum este definita siguranța publică? La cine și ce se refera aceasta? Se refera la configurarea rețelelor? Oferirea unei granularități spațiale ridicate este in contrazicere cu siguranța publică a informațiilor</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
		<p>prezentate. Se recomanda de utilizat aceeași formulare generala ca si in legea actuala.</p> <p>Aceasta prevedere presupune achiziția de software care ar reflecta fluxul de lucru cu cererile de racordare. Soluția tehnica actuala nu permite aceasta implementare.</p>
<p>Articolul 64. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de distribuție</p> <p>(5) Operatorul sistemului de distribuție răspunde de achiziționarea produselor și serviciilor necesare exploatării eficiente, fiabile și sigure a rețelelor electrice de distribuție, pe baza unor reguli obiective, transparente și nediscriminatorii elaborate de operatorul sistemului de distribuție în coordonare cu operatorul sistemului de transport și alți participanți la piață relevanți, și aprobate de agenție. Cauzele și condițiile, inclusiv normele și tarifele, după caz, aplicabile furnizării unor astfel de produse și servicii de către operatorul sistemului de distribuție sunt stabilite într-un mod nediscriminatoriu și care reflectă costurile.</p>	<p>(5) Operatorul sistemului de distribuție răspunde de achiziționarea produselor și serviciilor necesare exploatării eficiente, fiabile și sigure a rețelelor electrice de distribuție. Cauzele și condițiile, inclusiv normele și tarifele, după caz, aplicabile furnizării unor astfel de produse și servicii de către operatorul sistemului de distribuție sunt stabilite într-un mod nediscriminatoriu și care reflectă costurile</p>	<p>Achizițiile se fac in baza legii 74 si nu este clar ce aceste reguli trebuie sa fie coordonate cu OST si ANRE daca întocmai se îndeplinesc prevederile legale din domeniul achizițiilor.</p>
<p>Articolul 68. Dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție și planurile de investiții</p> <p>(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), solicitantul, care solicită racordarea la rețelele electrice de distribuție, poate accepta să suporte costurile aferente dezvoltării rețelei electrice de distribuție necesare racordării, dacă dezvoltarea rețelei respective nu este prevăzută în planul de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție și este în beneficiul exclusiv al solicitantului respectiv și nu este necesar pentru alți utilizatori de sistem. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție este obligat să prezinte solicitantului respectiv o evaluare care să demonstreze faptul că dezvoltarea rețelei electrice de distribuție este în beneficiul său exclusiv și să informeze Agenția despre acest</p>	<p>(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), solicitantul, care solicită racordarea la rețelele electrice de distribuție, poate accepta să suporte costurile aferente dezvoltării rețelei electrice de distribuție necesare racordării, dacă dezvoltarea rețelei respective nu este prevăzută în planul de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție și este în beneficiul exclusiv al solicitantului respectiv și nu este necesar pentru alți utilizatori de sistem. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție este obligat să prezinte solicitantului respectiv o evaluare care să demonstreze faptul că dezvoltarea rețelei electrice de distribuție este în beneficiul său exclusiv și să informeze Agenția despre acest fapt. Cheltuielile care urmează să fie</p>	<p>Aprobarea devizelor de cheltuieli de către Agenție va duce la reglementarea excesiva a sectorului dar si extinderea termenului de revizuire. Această aprobare nu va aduce valoarea adăugată în situația în care OSD achiziționează aceste servicii din piață în baza unor procese transparente stabilite de către actele normative</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>fapt. Cheltuielile care urmează să fie suportate de solicitant se stabilesc pe baza lucrărilor solicitate în conformitate cu documentele normative și tehnice aplicate la proiectarea și construcția rețelelor electrice și incluse în devizul de cheltuieli, elaborat de operatorul sistemului de distribuție și aprobat de către Agenție. Solicitantul respectiv, va plăti operatorului sistemului de distribuție cheltuielile aferente dezvoltării rețelei electrice de distribuție în cauză conform devizului de cheltuieli întocmit de operatorul respectiv și aprobat de Agenție. Lucrările legate de dezvoltarea rețelei electrice de distribuție sunt efectuate de către operatorul sistemului de distribuție respectiv. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție care a efectuat lucrările aferente dezvoltării rețelei electrice de distribuție devine proprietarul părții respective a rețelei electrice de distribuție.</p>	<p>suportate de solicitant se stabilesc pe baza lucrărilor solicitate în conformitate cu documentele normative și tehnice aplicate la proiectarea și construcția rețelelor electrice și incluse în devizul de cheltuieli, elaborat de operatorul sistemului de distribuție. Devizul de cheltuieli va fi elaborat de către Operatorul de sistem aplicând metoda resurselor prețurile și coeficienții aprobați și recomandați de către Ministerul corespunzător sau prețurile negociate în contractele de achiziție a serviciilor contractate care au fost determinate respectând prevederile Legislației în vigoare. Solicitantul respectiv, va plăti operatorului sistemului de distribuție cheltuielile aferente dezvoltării rețelei electrice de distribuție în cauză conform devizului de cheltuieli întocmit de operatorul respectiv. Lucrările legate de dezvoltarea rețelei electrice de distribuție sunt efectuate de către operatorul sistemului de distribuție respectiv. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție care a efectuat lucrările aferente dezvoltării rețelei electrice de distribuție devine proprietarul părții respective a rețelei electrice de distribuție.</p>	
<p>Articolul 68. Dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție și planurile de investiții</p> <p>(3) În contextul obligației stabilite la alin. (1), operatorul sistemului de distribuție va prezenta Agenției spre examinare și aprobare cel puțin o dată la doi ani un plan de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție, elaborat pe baza ofertei și cererii existente și prognozate, ținând cont de Strategia Energetică a Republicii Moldova, de planul național integrat privind energia și clima și, după consultarea prealabilă a părților interesate. Planul de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție trebuie să conțină informații transparente cu privire la serviciile de</p>	<p>(3) În contextul obligației stabilite la alin. (1), operatorul sistemului de distribuție va prezenta Agenției spre examinare și aprobare cel puțin o dată la doi ani un plan de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție pentru următorii cinci ani, trebuie să conțină informații transparente cu privire la serviciile de flexibilitate necesare pe termen mediu și lung și trebuie să stabilească investițiile planificate pentru următorii cinci ani, punând un accent deosebit pe infrastructura de distribuție principală care este necesară pentru a racorda noile capacități de producere și noile sarcini, inclusiv punctele de reîncărcare pentru vehiculele</p>	<p>În momentul elaborării planului, în marea majoritatea a cazurilor Operatorul nu are informație despre surse regenerabile ce urmează a fi racordate la rețea ce urmează a fi construită. De asemenea este necesar de a identifica surse financiare prin tarif pentru a susține implementarea planurilor strategice de dezvoltare ca investiții în smart metering, ciber security, întărirea rețelelor pentru integrarea surselor regenerabile etc. Implementarea acțiunilor specificate în Planul Național de Clima nu pot fi efectuate din contul OSD deoarece sursele de care dispune compania sunt limitate și sunt în principal</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>flexibilitate necesare pe termen mediu și lung și trebuie să stabilească investițiile planificate pentru următorii cinci ani, punând un accent deosebit pe infrastructura de distribuție principală care este necesară pentru a racorda noile capacități de producere și noile sarcini, inclusiv punctele de reîncărcare pentru vehiculele electrice. Planul de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție trebuie să cuprindă măsuri eficiente pentru garantarea fiabilității rețelelor electrice de distribuție ale operatorului sistemului de distribuție respectiv, precum și, fără a se limita la:</p> <p>a) descrierea infrastructurii existente și a stării actuale a acesteia;</p> <p>b) descrierea rețelelor electrice de distribuție, care trebuie construite, modernizate în următorii ani, pentru fiecare nivel de tensiune, cu indicarea volumului total a investițiilor, lungimea rețelelor electrice, numărul și capacitatea posturilor de transformare. În legătură cu executarea respectivei prevederi, operatorul sistemului de distribuție trebuie să descrie scenariile de integrare a centralelor electrice care utilizează surse regenerabile energie din perspectiva analizei cost-beneficiu, în conformitate cu obiectivele naționale stabilite în actele normative în domeniul energiei regenerabile;</p>	<p>electrice. Planul de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție trebuie să cuprindă măsuri eficiente pentru garantarea fiabilității rețelelor electrice de distribuție ale operatorului sistemului de distribuție respectiv, precum și, fără a se limita la:</p> <p>a) descrierea infrastructurii existente și a stării actuale a acesteia;</p> <p>b) descrierea rețelelor electrice de distribuție, care trebuie construite, pentru fiecare nivel de tensiune, cu indicarea volumului total a investițiilor, lungimea rețelelor electrice, numărul și capacitatea posturilor de transformare.</p>	<p>direcționate spre renovarea și modernizarea rețelelor existente. Pentru a depăși acest impediment este necesar identificarea altor surse de finanțare.</p>
<p>Articolul 68. Dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție și planurile de investiții</p> <p>(8) În baza planului de dezvoltare a rețelei electrice de distribuție aprobat, ținând cont de solicitările primite de la utilizatorii de sistem, existenți sau potențiali, precum și de informațiile actualizate privind starea și gradul de uzură a rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să transmită</p>	<p>Articolul 68.</p> <p>(8) În baza planului aprobat de dezvoltare a rețelei electrice de distribuție, ținând cont de solicitările primite de la utilizatorii de sistem, existenți sau potențiali, precum și de informațiile actualizate privind starea și gradul de uzură a rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să transmită Agenției spre</p>	<p>Propunem ca prin o decizie ANRE sa aprobe si proiecte multianuale. Deoarece sunt cazuri când din cauza livrărilor sau a complexității implementării un proiect de investiții nu poate fi efectuat si dat in exploatare in un an. Ca exemplu, implementarea unui soft, unor proiecte in tensiune înalta.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Agenției spre aprobare, anual, până la data de 31 octombrie, planul de investiții pentru anul următor. Planul anual de investiții se elaborează de către operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile.</p>	<p>aprobare si/sau modificare, anual, până la data de 31 octombrie, planul de investiții pentru anul următor. Planul anual de investiții se elaborează de către operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile. Planul anuala de investiții poate include si proiecte multianuale si ANRE le aproba valoare totala prin emiterea unei decizii.</p>	
<p>Articolul 68. Dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție și planurile de investiții</p> <p>Alin. nou</p>	<p>(14) Autoritățile publice relevante vor crea un fond pentru implementarea de către operatorii sistemelor de distribuție a acțiunilor descrise în Strategia Energetică și Planul National Integrat pentru Energie și Climă, inclusiv a acțiunilor de digitalizare a rețelelor electrice de distribuție și de protecție cibernetică, precum și de integrare a centralelor electrice care utilizează surse regenerabile de energie.</p>	<p>A se vedea documentul State Aid SA.113565 (2024/N) – Germany, Aid for the construction of the Hydrogen Core Network in Germany, în care autoritățile au explicat că incertitudinea cu privire la perspectivele viitoarei piețe a hidrogenului îi împiedică pe potențialii operatori de rețea să investească în construcția HCN în timp util, ceea ce la rândul său ar contribui la decarbonizarea sectorului energetic al țării. Iar, pentru a depăși această situație se prevede crearea unor fonduri garantate de autoritățile federale. În mod similar, în scopul implementării acțiunilor de decarbonizare a Republicii Moldova, sunt necesare surse financiare consistente, pe care operatorii de distribuție nu le vor putea atrage de sine stătător. Corespunzător, se propune crearea de către autoritățile publice a fondului respectiv prin care să susțină implementarea cu succes și în timp util a acțiunilor respective.</p>
<p>Articolul 71. Accesul la rețelele electrice</p> <p>(4) În legătură cu racordarea la rețelele electrice cu capacități limitate, operatorii de sistem pot organiza licitații. Procedura de organizare a licitațiilor se elaborează de operatorii de sistem și se prezintă Agenției spre aprobare, iar veniturile obținute de operatorii de sistem,</p>	<p>-</p>	<p>Despre ce fel de licitații se vorbește în articol, în ce condiții sunt organizate aceste licitații? Ce se va licita? Se vor vinde emiterea avizelor de recodare?</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>urmare a organizării licitațiilor urmează a fi utilizate de aceștia pentru dezvoltarea rețelelor electrice.</p>		
<p>Articolul 72. Procesul de racordare la rețelele electrice (4) Prin derogare de la alin. (2), în cazul unei cereri depuse de solicitant, consumator casnic existent sau potențial consumator casnic, de racordare la rețeaua electrică de distribuție a unei centrale electrice care utilizează surse regenerabile de energie, destinată acoperirii consumului propriu de energie electrică, cu o capacitate instalată care nu depășește puterea sa contractată, operatorul sistemului de distribuție este obligat să elibereze avizul de racordare în termen de 10 zile calendaristice de la înregistrarea cererii, cu condiția ca solicitantul să aibă anexat la cererea respectivă toate documentele necesare stabilite în Regulamentul privind racordarea. În cazul în care solicitantul, potențial consumator casnic solicită concomitent racordarea instalației de utilizare și racordarea centralei electrice care utilizează surse regenerabile de energie, operatorul sistemului de distribuție eliberează un singur aviz de racordare. Dacă în urma acestei solicitări se vor redimensiona instalațiile electrice ale solicitantului consumator casnic, operatorul sistemului de distribuție este obligat să precizeze în anexa la avizul de racordare informațiile grafice și datele tehnice complete pentru estimarea costurilor necesare, în vederea redimensionării instalației respective.</p>	<p>(4) Prin derogare de la alin. (2), în cazul unei cereri depuse de solicitant, consumator casnic existent sau potențial consumator casnic, de racordare la rețeaua electrică de distribuție a unei centrale electrice care utilizează surse regenerabile de energie cu capacitatea de pînă la 15 kW, destinată acoperirii consumului propriu de energie electrică, cu o capacitate instalată care nu depășește puterea sa contractată, operatorul sistemului de distribuție este obligat să elibereze avizul de racordare în termen de 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii, cu condiția ca solicitantul să aibă anexat la cererea respectivă toate documentele necesare stabilite în Regulamentul privind racordarea. În cazul în care solicitantul, potențial consumator casnic solicită concomitent racordarea instalației de utilizare și racordarea centralei electrice care utilizează surse regenerabile de energie, operatorul sistemului de distribuție eliberează un singur aviz de racordare. Dacă în urma acestei solicitări se va modifica numărul de faze a instalației electrice de racordare ale solicitantului consumator casnic, operatorul sistemului de distribuție este obligat, la cererea solicitantului, să prezinte informațiile grafice și datele tehnice complete pentru estimarea costurilor necesare, în vederea redimensionării instalației respective.</p>	<p>În text nu este clar la care instalații se referă autorul, de racordare sau utilizare. Dacă la acele de racordare, acest aliniat nu are sens deoarece racordarea unei centrale în limitele puterii contractate nu presupune redimensionarea instalației de racordare. Probabil că aici autorul se referă la numărul de faze a instalației de racordare. Totodată, pentru racordarea unui potențial consumator, instalația de racordare se dimensionează la faza de proiectare. Prezentarea informației grafice în cazul redimensionării instalației electrice în fiecare aviz de racordare va ocupa mult timp și va duce la nerespectare a termenului de eliberare a avizului de racordare. De fapt, cazurile pentru care se solicita informația despre instalația electrică nu sunt dese. Includerea în fiecare aviz de racordare nu este necesară chiar și problematic din cauza lipsei de resurse.</p>
<p>Articolul 72. Procesul de racordare la rețelele electrice (5) Operatorul de sistem cooperează cu solicitantul la alegerea și realizarea celei mai avantajoase soluții de racordare, ținând cont de puterea solicitată, caracteristicile specifice ale instalației electrice care urmează a fi conectată</p>	<p>(5) Operatorul de sistem cooperează cu solicitantul la alegerea și realizarea celei mai avantajoase soluții de racordare, ținând cont de puterea solicitată, caracteristicile specifice ale instalației electrice care urmează a fi conectată</p>	<p>- Se propune înlocuirea acestei sintagme deoarece noțiunea de "calitate superioară" este subiectivă. Cerințele față de echipamente se stabilesc în actele normativ-tehnice și standardele cărora trebuie să</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>(instalație de utilizare, instalație de stocare a energiei sau centralele electrice) și caracteristicile rețelei electrice la care se solicită racordarea, pe baza căreia se stabilește punctul de racordare și se proiectează instalația de racordare. Operatorul de sistem va prezenta solicitantului costul estimativ pentru construcția instalației de racordare. Este interzisă impunerea către solicitant a unor cerințe care nu sunt stabilite expres în documentele normativ-tehnice sau cerințe de calitate superioare decât cele minime stabilite în documentele normativ-tehnice</p>	<p>(instalație de utilizare, instalație de stocare a energiei sau centralele electrice) și caracteristicile rețelei electrice la care se solicită racordarea, pe baza căreia se stabilește punctul de racordare și se proiectează instalația de racordare. Este interzisă impunerea către solicitant a unor cerințe care nu sunt stabilite expres în documentele normativ-tehnice și standardelor aplicabile în Republica Moldova.</p>	<p>corespundă acestea, de exemplu EN, IEC, dar care sunt în vigoare pe teritoriul RM.</p> <p>- S-a exclus obligativitatea prezentării costurilor estimative pentru construcția instalației de racordare. Aceasta implica antrenarea unui număr mai mare de angajați și sunt costuri mai mari. Costurile determinate în grabă, fără consultarea cu proiectul urmează a fi unele foarte estimative și nu vor reflecta costurile reale, ce pe viitor vor crea neînțelegeri în cazul semnării Contractului de Racordare cu Operatorul de Sistem.</p>
<p>Articolul 72. Procesul de racordare la rețelele electrice</p> <p>(17) În cazul racordării unei instalații cu o putere contractată de cel mult 150 kW la rețelele electrice de distribuție de tensiune joasă și medie, admiterea în exploatare a instalațiilor electrice se confirmă prin declarația unui electrician autorizat, cu excepția instituțiilor preșcolare, a instituțiilor de învățământ, instituțiilor medicale, azilurilor de bătrâni și a orfelinatelor, a rețelelor de iluminat public, precum și a situațiilor în care racordarea implică instalarea posturilor de transformare. În aceste cazuri admiterea în exploatare se efectuează de către organul supravegherii energetice de stat prin emiterea actului de corespundere în conformitate cu Regulamentul de admitere în exploatare a instalațiilor electrice, aprobat de Agenție. Actul de corespundere se emite și în cazul racordării la rețelele electrice de distribuție de tensiune medie și înaltă a locurilor de consum cu putere contractată mai mare de 150 kW, precum și în cazul racordării instalațiilor de utilizare la rețeaua electrică de transport.</p>	<p>(17) În cazul racordării unei instalații cu o putere contractată de cel mult 150 kW la rețelele electrice de distribuție de tensiune joasă și medie, admiterea în exploatare a instalațiilor electrice se confirmă prin declarația unui electrician autorizat, cu excepția instituțiilor preșcolare, a instituțiilor de învățământ, instituțiilor medicale, azilurilor de bătrâni și a orfelinatelor, a blocurilor locative cu un număr mai mare de 10 apartamente, a rețelelor de iluminat public, precum și a situațiilor în care racordarea implică instalarea posturilor de transformare. În aceste cazuri admiterea în exploatare se efectuează de către organul supravegherii energetice de stat prin emiterea actului de corespundere în conformitate cu Regulamentul de admitere în exploatare a instalațiilor electrice, aprobat de Agenție. Actul de corespundere se emite și în cazul racordării la rețelele electrice de distribuție de tensiune medie și înaltă a locurilor de consum cu putere contractată mai mare de 150 kW, precum și în cazul racordării instalațiilor de utilizare la rețeaua electrică de transport.</p>	<p>Blocurile locative sunt obiecte importante și după trecerea lor la contracte individuale Operatorul de Sistem este obligat să deservească rețelele magistrale.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Articolul 73. Dispoziții specifice privind procesul de racordare la rețelele electrice și transmitere în proprietatea operatorului de sistem a instalațiilor, echipamentelor, liniilor electrice aparținând terților</p> <p>(3) Operatorul de sistem este în drept să racordeze la rețeaua electrică și în cazul în care capacitatea instalației de racordare a unui consumator final existent sau a unui producător existent permite racordarea instalației de utilizare sau a centralei electrice a altor potențiali consumatori finali sau a altor potențiali producători. Racordarea în astfel de situații se efectuează după semnarea unui acord tripartit între operatorul de sistem, consumatorul final existent/producătorul existent și consumatorul final potențial/producătorul potențial, prin care semnatarii stabilesc drepturile și obligațiile asumate. În acordul respectiv se prevede, în mod obligatoriu, că operatorul de sistem prestează serviciul de transport/distribuție a energiei electrice la aceiași parametri de calitate ca și unui utilizator de sistem a cărui instalație de utilizare sau centrala electrică este racordată direct la rețeaua electrică, pe parcursul perioadei în care există instalația de racordare respectivă a consumatorului final existent sau a producătorului existent. Proiectul instalațiilor electrice se coordonează de operatorul de sistem, iar furnizorul include aceleași condiții în contractul de furnizare a energiei electrice sau în contractul de achiziționare a energiei electrice ca și în cazul unui consumator final sau producător ale cărui instalații electrice sunt racordate direct la rețeaua electrică.</p>	<p>(3) Operatorul de sistem este în drept să emită avize de racordare la rețeaua electrică și în cazul în care capacitatea instalației de racordare a unui consumator final existent sau a unui producător existent permite racordarea instalației de utilizare sau a centralei electrice a altor potențiali consumatori finali sau a altor potențiali producători. Emiterea avizului de racordare în astfel de situații se efectuează după semnarea unui acord tripartit între operatorul de sistem, consumatorul final existent/producătorul existent și consumatorul final potențial/producătorul potențial, prin care semnatarii stabilesc drepturile și obligațiile asumate. În acordul tripartit se prevăd termenele și condițiile de utilizare în comun a instalației de racordare a consumatorului final sau producătorului existent, inclusiv responsabilitățile privind asigurarea continuității serviciului de distribuție și a caracteristicilor de tensiune ale energiei electrice în punctul de racordare a instalației electrice a consumatorului final potențial sau a producătorului potențial de energie electrică. Proiectul instalațiilor electrice se coordonează de operatorul de sistem, iar furnizorul include prevederile acordului tripartit în contractul de furnizare a energiei electrice sau în contractul de achiziționare a energiei.</p>	<p>OS nu poate garanta respectarea parametrilor de calitate a unei porțiuni de rețea care nu-i aparține sau aceasta ar însemna că OS trebuie să asigure mentenanța acestei rețele pentru a exclude abaterile de la parametrii de calitate. OS poate garanta respectarea parametrilor de calitate numai în până în punctul de delimitare cu consumatorul la instalațiile de racordare ale cărora este racordat consumatorul respectiv. Astfel se propune menținerea formulării din Legea 107. Ultima frază urmează să fie ajustată deoarece aduce confuzie prin textul în cauză, de parcă OSD își asumă obligația de calitate în instalațiile terților.</p>
<p>Articolul 73. Dispoziții specifice privind procesul de racordare la rețelele electrice și transmitere în proprietatea operatorului de sistem a instalațiilor, echipamentelor, liniilor electrice aparținând terților</p>	<p>(5) Persoanele fizice și persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, care au în proprietate instalații electrice de racordare, linii electrice și posturi de transformare, prin</p>	<p>-Noțiunea de instalații electrice este una foarte vastă, inclusiv include și instalațiile electrice de consum. Este inadmisibil ca un OS să realizeze exploatarea și mentenanța instalațiilor de utilizare a consumatorilor</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>(5) Persoanele fizice și persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, care au în proprietate instalații electrice, linii electrice și posturi de transformare sunt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție. Operatorul sistemului de distribuție este obligat să primească instalațiile electrice transmise cu titlu gratuit, cu condiția efectuării de către proprietarul instalațiilor electrice, liniilor electrice și posturilor de transformare a lucrărilor necesare pentru a asigura corespunderea acestora cu cerințele de securitate.</p>	<p>care se asigură livrarea energiei electrice și către alți consumatori finali, sunt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție. Operatorul de sistemului de distribuție este obligat să primească instalațiile electrice transmise cu titlu gratuit, cu condiția efectuării de către proprietarul instalațiilor electrice, liniilor electrice și posturilor de transformare a lucrărilor necesare pentru a asigura corespunderea acestora cu cerințele de securitate și Normele minime de exploatare a instalațiilor electrice aprobate de către ANRE. Acestea instalații trebuie să asigure livrarea energiei electrice și către alți consumatori finali.</p>	<p>finali. Din cauza diversității dar și specificului instalațiilor de utilizare, OS nu va fi capabil să dețină accesul 24/24 pentru mentenanța acestora dar și stocuri de materiale, echipamente și piese de schimb. OS ar putea să ia la balanță instalațiile de racordare, acestea fiind similare cu instalațiile electrice din gestiune. Nu este suficient să se includă numai cerințele de securitate. Mai mult ca atât nu este clar la ce se referă aceste cerințe de securitate, nu există un act normativ secundar care ar descrie aceste cerințe. Totodată, funcționarea instalațiilor electrice sunt reglementate prin Normele minime de exploatare. Confirmarea corespunderii cu acestea se va realiza prin prezentarea documentației tehnice a instalației electrice dar și prin testările și măsurările care sunt parte a acestor Norme.</p> <p>- OS este ținut să gestioneze instalații de transport și de distribuție care asigură prestarea serviciilor către mai mulți utilizatori de rețea. Prin urmare, nu i se poate impune să preia instalații de racordare sau de alt tip care nu corespund acestui criteriu, din moment ce trebuie să se conducă de principiul costurilor minime. Or, preluarea unor instalații care servesc doar alimentării unui singur utilizator de rețea și nu sunt rețele de distribuție sau transport încalcă principiul, deoarece costurile sunt suportate cu alte instalații decât cele de distribuție și/sau transport, fiind majorate artificial costurile legate de serviciile de transport și/sau distribuție. Precizarea a fost introdusă pentru a face o claritate cu privire la această caracteristică a instalațiilor transmise cu titlu gratuit, menționată și în fraza precedentă.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Articolul 74. Dispecerizarea producerii și a consumului dispecerizabil Alin. (3) ,b) centrala electrică respectivă a fost pusă în funcțiune înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi.</p>	<p>b) centrala electrică respectivă a fost pusă în funcțiune înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi sau a fost aprobată pentru construcție în baza unei licitații organizate de către autoritățile statului.</p>	<p>Nu este clar dar dacă centrala SRE pentru care se acorda statut eligibil în urma unei licitații va fi pusă în funcțiune după ce va intra în vigoare această lege, atunci centrala în cauza nu va avea prioritate la dispecerizare?</p>
<p>Articolul 76. Evidența și măsurarea energiei electrice (3) Măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale se realizează cu ajutorul echipamentelor de măsurare ale căror tipuri sunt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și plasat pe pagina web oficială a Institutului Național de Metrologie. Instalarea, exploatarea, întreținerea și verificarea metrologică periodică a echipamentelor de măsurare ale consumatorului final se efectuează de către operatorii de sistem la ale căror rețele electrice este racordată instalația de utilizare a consumatorului final respectiv.</p>	<p>(3) Măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale se realizează cu ajutorul echipamentelor de măsurare ale căror tipuri sunt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și plasat pe pagina web oficială a Institutului Național de Metrologie. Instalarea, exploatarea, întreținerea și verificarea metrologică periodică a echipamentelor de măsurare ale consumatorului final, cu excepția situației reglementate de alin.(6), se efectuează de către operatorii de sistem la ale căror rețele electrice este racordată instalația de utilizare a consumatorului final respectiv.</p>	<p>Trebuie de concretizat, pentru a fi în corespundere cu excepția de la alin. (6) aplicat pentru consumatorii non-casnici.</p>
<p>Articolul 78. Gestionarea datelor, schimbul de date și procedurile de acces la date Aliniat nou</p>	<p>(9) În termen de 36 de luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, OS vor avea implementate sistemele informaționale corespunzătoare în scopul implementării prevederilor prezentului articol.</p>	<p>Sistemele informatice gestionate de către OS nu permit implementarea prevederilor prezentului articol, totodată modificarea sistemelor actuale nu este posibil de realizat din punct de vedere tehnic. În acest se necesită implementarea unui sistem informatic nou care necesită timp de elaborare a caietului de sarcini, realizarea procedurilor de achiziție și implementarea acestuia</p>
<p>Articolul 79. Întreruperi, limitări și încetarea livrării energiei electrice</p>	<p>(9) Obligația de reparare a prejudiciului suportat de consumatorul non casnic ca urmare a limitării, întreruperii sau încetării prestării serviciului de transport sau a serviciului de distribuție a energiei electrice nu va depăși valoarea consumului mediu de</p>	<p>Propunem o responsabilizare a consumatorilor non casnici, prin limitarea răspunderii OS, dat fiind faptul că activitatea de transport și distribuție a e.e. implică o serie de factori de risc tehnologici, iar consumatorii non casnici (care sunt profesioniști) ar trebui să fie suficienți de diligenți ca să-și administreze riscurile afacerii cu o mai mare previzibilitate.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
	energie electrică aferent perioadei limitării, întreruperii sau încetării prestării respectivului serviciu.	
<p>Articolul 92. Dispoziții specifice privind piața de echilibrare. Derogări Alin. nou</p>	<p>(9) Agenția monitorizează disponibilitatea surselor de echilibrare pe piața energiei electrice de echilibrare. În cazul în care se constată o indisponibilitate de surse de echilibrare, Agenția identifică cauza apariției problemei (de reglementare sau deficiență a pieței energiei electrice de echilibrare) și elaborează un plan de acțiuni cu un calendar pentru realizarea măsurilor de eliminare a cauzei apariției problemei, care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Aceste măsuri pot include necesarul de noi capacități de echilibrare, promovarea în continuare a integrării piețelor de energie electrică din Republica Moldova cu cele din țările vecine, măsuri pentru facilitarea achiziției de către operatorul sistemului de transport a capacității de echilibrare pe piețele regionale, măsuri de stimulare pentru a oferi energie electrică pe piața energiei electrice de echilibrare, asigurarea unor condiții de concurență echitabile.</p> <p>(10) Agenția, prezintă planul de acțiuni menționat la alin.(9) spre consultare Secretariatului Comunității Energetice și pune în aplicare orice măsuri convenite în cooperare cu Secretariatul Comunității Energetice.</p> <p>(11) În cazul lipsei concurenței pe piața capacităților de echilibrare, Agenția poate prevedea o derogare de la achizițiile capacităților de echilibrare în baza mecanismelor de piață, inclusiv prin impunerea de obligații temporare de serviciu public operatorului sistemului de transport în ceea ce privește achiziția</p>	<p>Pentru asigurarea clarității în privința acțiunilor ce urmează să fie întreprinse pentru lansarea pieței de echilibrare se propune păstrarea prevederilor art.813 din Legea energiei electrice în vigoare, nr.107/2016.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
	<p>capacităților de echilibrare și/sau potențialilor furnizori ai capacităților de echilibrare prin organizarea de licitații pentru construcția de noi centrale de echilibrare. Preturile pentru capacitățile de echilibrare, în contextul obligației temporare de serviciu public, se determină la licitația organizată de operatorul sistemului de transport, care poate fi plafonat de Agenție în baza preturilor din țările vecine. . Obligațiile temporare de serviciu public sunt coordonate cu Secretariatul Comunității Energetice înainte de aprobarea acestora. Aceste obligații de serviciu public vor înceta în momentul în care achiziția capacităților de echilibrare se va putea efectua în baza mecanismelor de piață, acest moment urmând a fi coordonat cu Secretariatul Comunității Energetice.</p>	
<p>Articolul 104. Producerea energiei electrice (6) Autorizarea instalării unei noi centrale electrice, a unei centrale electrice de termoficare cu o putere instalată mai mare de 20 MW, precum și majorarea capacității unei centrale electrice existente sau a unei centrale electrice de termoficare, în cazul în care capacitatea cumulată este mai mare de 20 MW, se efectuează prin hotărâre de Guvern, în conformitate cu Articolul 105.</p>	<p>(6) Autorizarea instalării unei noi centrale electrice noi cu o capacitate mai mare de 20 MW, precum și reconstrucția sau extinderea unei centrale electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW, se efectuează prin hotărâre de Guvern, în conformitate cu Articolul 105. În cazul în care producătorul a fost selectat în baza unui proces competitiv/licitație organizat de către autoritățile relevante atunci autorizarea Guvernului nu este necesară.</p>	<p>Reformulat Conform pct.1 din Regulamentul nr.517/2024. În cazul licitațiilor nu este necesar autorizarea Guvernului. Precizarea cu privire la centralele electrice de termoficare este una de prisos, deoarece acestea de asemenea sunt centrale electrice.</p> <p>După exemplul României, o asemenea autorizație se numește „autorizație de înființare” care se emite de către ANRE ca o verificare finală că proiectul corespunde normelor tehnice și s-au îndeplinit toate cerințele administrative: autorizație de construire, aviz de racordare, acord de mediu, terenuri, etc. Nu are caracterul de a aproba o investiție privată și nicidecum în sarcina Guvernului.</p>
<p>Articolul 105. Procedura de autorizare pentru noile capacități de producere a energiei electrice</p>	<p>(1) Autorizarea instalării unei noi centrale electrice cu o putere instalată mai mare de 20 MW, precum și majorarea capacității unei centrale electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare</p>	<p>Sunt aduse criteriile formulate în capitolul III secțiunea a 2-a din Regulamentul nr.517/2024, document analizat minuțios și care a fost consultat public.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>(1) Autorizarea instalării unei noi centrale electrice, a unei noi centrale electrice de termoficare cu o putere instalată mai mare de 20 MW, precum și majorarea capacității unei centrale electrice existente sau a unei centrale electrice de termoficare în cazul în care capacitatea cumulată este mai mare de 20 MW, astfel cum este stabilit la Articolul 104 alin. (6) se efectuează în conformitate cu criteriile și procedura stabilite printr-un regulament aprobat de Guvern. Autorizația se acordă pe baza unor criterii obiective, transparente și nediscriminatorii. La stabilirea criteriilor corespunzătoare, se iau în considerare următoarele:</p> <p>a) siguranța și securitatea instalației electrice, inclusiv impactul acesteia asupra siguranței și securității sistemului electroenergetic;</p> <p>b) protecția sănătății și siguranței publice;</p> <p>c) protecția mediului;</p> <p>d) utilizarea terenurilor și alegerea amplasamentelor;</p> <p>e) utilizarea terenurilor domeniului public;</p> <p>f) eficiența energetică;</p> <p>g) natura surselor primare;</p> <p>h) caracteristicile specifice solicitantului, cum ar fi capacitățile tehnice, economice și financiare;</p> <p>i) conformitatea cu măsurile privind obligațiile de serviciu public și protecția consumatorilor, după caz;</p>	<p>de 20 MW, astfel cum este stabilit la Articolul 104 alin. (6) se efectuează în conformitate cu criteriile și procedura stabilite printr-un regulament aprobat de Guvern. Autorizația se acordă pe baza unor criterii obiective, transparente și nediscriminatorii. La stabilirea criteriilor corespunzătoare, se iau în considerare următoarele:</p> <p>a) corespunderea tehnologiei cu politicile statului promovate prin prevederile Strategiei energetice a Republicii Moldova, ale Planului național integrat pentru energie și climă, ale altor documente de politici în domeniul energiei și tratate internaționale la care Republica Moldova este parte;</p> <p>b) credibilitatea racordării centralei electrice la rețelele electrice;</p> <p>c) credibilitatea tehnică a proiectului de instalare sau majorare a capacității centralei electrice;</p> <p>d) eligibilitatea terenului necesar pentru amplasarea centralei electrice în zona propusă de solicitant.</p>	<p>Reiterăm, ca pentru toate criteriile incluse la art. 105, exista autorități ale statului, instituții publice și legi speciale menite să reglementeze aceste raporturi. De la emiterea avizelor de racordare, la securizarea terenurilor și schimbarea destinației acestora, obținerea acordului de mediu printr-o procedură complexă de evaluare a impactului asupra mediului, elaborarea studiilor de specialitate, a proiectului tehnic, obținerea altor avize necesare și în sfârșit a autorizației de construire. Or, în cazul R. Moldova până la emiterea tuturor actelor permise enumerate, Guvernul trebuie să autorizeze practic o intenție, ne fiind clar în ce scop.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>j) contribuția capacității de producere la îndeplinirea ponderii Republicii Moldova în producția de energie electrică din surse regenerabile de energie și contribuția Republicii Moldova la obiectivul Comunității Energetice pentru 2030;</p> <p>k) contribuția capacității de producere la reducerea emisiilor;</p> <p>l) alternativele la construirea de noi capacități de producere, cum ar fi soluțiile privind consumul dispecerizabil și stocarea energiei.</p>		
<p>Articolul 105. Procedura de autorizare pentru noile capacități de producere a energiei electrice</p> <p>(3) Autorizarea instalării unei noi centrale electrice, a unei centrale electrice de termoficare cu o putere instalată mai mare de 20 MW, precum și majorarea capacității unei centrale electrice existente sau a unei centrale electrice de termoficare, în cazul în care capacitatea cumulată este mai mare de 20 MW, poate fi refuzată solicitantului doar din motive obiective, nediscriminatorii și argumentate corespunzător. Solicitantul este informat cu privire la motivele refuzului.</p>	<p>(3) Autorizarea instalării unei noi centrale electrice cu o putere instalată mai mare de 20 MW, precum și majorarea capacității unei centrale electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW, poate fi refuzată solicitantului doar din motive obiective, nediscriminatorii și argumentate corespunzător. Solicitantul este informat cu privire la motivele refuzului.</p>	<p>Formularea textului cu privire la autorizarea centralelor în conformitate cu pct.1 din Regulamentul aprobat prin HG nr.517/2024. Precizarea cu privire la centralele electrice de termoficare este una de prisos, deoarece acestea de asemenea sunt centrale electrice.</p>
<p>Articolul 107. Furnizarea energiei electrice</p> <p>(6) În scopul îndeplinirii cerințelor alin. (5), furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune organizează licitații pentru cumpărarea cantităților de energie electrică necesare. Licitațiile se organizează pentru produse licitate distincte, iar furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune desemnează drept câștigători ai licitației cel puțin doi ofertanți clasati în ordinea crescătoare a prețurilor, care oferă cantități de energie electrică din surse diferite, suficiente să asigure necesitățile consumatorilor finali deserviți de furnizorul respectiv.</p>	<p>(6) În scopul îndeplinirii cerințelor alin. (5), furnizorul serviciului universal organizează licitații pentru cumpărarea cantităților de energie electrică necesare. Licitațiile se organizează pentru produse licitate distincte, iar furnizorul serviciului universal desemnează drept câștigători ai licitației cel puțin doi ofertanți clasati în ordinea crescătoare a prețurilor, care oferă cantități de energie electrică din surse diferite, suficiente să asigure necesitățile consumatorilor finali deserviți de furnizorul respectiv.</p>	<p>Această prevedere în condițiile actuale este dificil de realizat de către furnizorul la serviciul universal. Procurările de pe piețele organizate sunt efectuate fără licitație. Furnizorul de ultima opțiune nu poate desfășura licitații, deoarece nu cunoaște ce consum ar putea să înregistreze de la o luna/zi/ora la alta. Pentru furnizorul de ultima opțiune cel mai potrivit ar fi să dețină contracte EFET și atunci când are nevoie de energie să solicite cantități și preturi în baza acestor contracte, adică fără organizarea licitațiilor.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>electrică din surse diferite, suficiente să asigure necesitățile consumatorilor finali deserviți de furnizorul respectiv. Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune atribuie ofertanților câștigători cantitățile de energie electrică în limitele cotelor maxime, aprobate prin hotărârea Agenției înainte de depunerea ofertelor în cadrul licitației, în funcție de diferența procentuală dintre prețurile oferite. Obligația stabilită în prezentul alineat nu împiedică furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune să achiziționeze energie electrică pe piețele organizate de energie electrică, inclusiv pe piața pentru ziua următoare și pe piața pe parcursul zilei, cu respectarea condițiilor de tranzacționare de pe piețele respective.</p>	<p>Furnizorul serviciului universal atribuie ofertanților câștigători cantitățile de energie electrică în limitele cotelor maxime, aprobate prin hotărârea Agenției înainte de depunerea ofertelor în cadrul licitației, în funcție de diferența procentuală dintre prețurile oferite. Obligația stabilită în prezentul alineat nu împiedică furnizorul serviciului universal să achiziționeze energie electrică pe piețele organizate de energie electrică, inclusiv pe piața pentru ziua următoare și pe piața pe parcursul zilei, cu respectarea condițiilor de tranzacționare de pe piețele respective.</p>	<p>Ba mai mult, furnizorul de ultima opțiune, din lipsa de timp suficient, ar putea sa ajungă in situația când nu poate solicita procurarea energiei cu notificări pentru ziua următoare in baza contractelor EFET si chiar pe OPCOM, deoarece nu ar putea sa nu dețină drepturi pe secțiune. Corespunzător, cel puțin in prima zi ar putea sa fie in dezechilibru total.</p>
<p>Articolul 107. Furnizarea energiei electrice</p> <p>Alin.nou</p>	<p>(6¹) Pentru a asigura lichiditatea piețelor organizate furnizorul serviciului universal, operatorii de sistem pot achiziționa o cantitate de energie din piețele organizate.</p>	<p>Este necesara aceasta specificare deoarece si astăzi se cumpăra energie pe de OPCOM.</p>
<p>Articolul 107. Furnizarea energiei electrice</p> <p>Alin.nou</p>	<p>(6²) Operatorul de sistem poate delega furnizorul serviciului universal, care își desfășoară activitatea pe teritoriul său, organizarea licitație și achizițiile de pe piețele organizate de procurare a energiei pentru acoperirea pierderilor si a consumului tehnologic ale operatorilor de sistem.</p>	<p>Având in vedere cantitățile mici de energie electrica procurate de OS. De asemenea. prin delegarea organizării licitației și achizițiile ulterioare de energie de furnizorul la serviciul universal se urmărește eficienta economică în procesul de achiziții, inclusiv obținerea unor preturi mai mici pe seama cantităților considerabil mai mari de energie pe care le procură furnizorul reglementat.</p>
<p>Articolul 110. Funcțiile și obligațiile furnizorului</p> <p>(8) Informațiile specificate la alin. (2) se publică pe paginile electronice ale furnizorilor și se actualizează periodic. Informațiile privind gestionarea reclamațiilor se includ și în factura de plată.</p>	<p>(8) Informațiile specificate la alin. (2) se publică pe paginile electronice ale furnizorilor și se actualizează periodic.</p>	<p>Spațiul disponibil pentru informare in facturile emise către consumatorii finali este destul de limitat, mai ales in facturile emise consumatorilor casnici (format A5). Pentru a reflecta aceste informații in facturi este necesar de mărit formatul la facturi, ceia ce va duce la costuri mai mari pentru consumatori. Din acest motiv, aceste informații este mai potrivit sa fie reflectate pe pagina electronica a furnizorilor, iar in</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
		facturi sa se facă referința la pagina electronica. La fel va implica si modificare de soft. Însuși informația cu privire la starea petiției poate fi consultată prin contactarea furnizorului prin canalele de comunicare reflectate în facturi.
<p>Articolul 112. Instrumente de comparare</p> <p>(5) Furnizorii sunt obligați să includă informații despre instrumentul de comparare dezvoltat de Agenție în facturile lor de plată. Furnizorii pot include în facturile de plată emise referințe la alte instrumente de comparare disponibile.</p>	<p>(5) Furnizorii sunt obligați să includă informații despre instrumentul de comparare dezvoltat de Agenție pe pagina electronică oficială. Furnizorii pot include pe pagina electronică oficială referințe la alte instrumente de comparare disponibile.</p>	<p>Spațiul disponibil în facturi, în particular în cazul consumatorilor casnici, este foarte limitat, mai ales având în vedere că și Agenția mai solicită publicarea obligatorie și a altor informații.</p>
<p>Articolul 113. Serviciul universal</p> <p>(3) În cazul în care, în rezultatul procedurii competitive prevăzute la alin. (2) nu este selectat furnizorul serviciului universal, Agenția desemnează, prin hotărâre, un furnizor al serviciului universal pentru o perioadă care nu va depăși trei ani și aprobă prețul de furnizare. Agenția este în drept să impună obligația de serviciu public de prestare a serviciului universal furnizorului care îndeplinește cel puțin următoarele condiții:</p> <p>c) este separat de orice alte activități care nu au legătură cu tradingul cu energia electrică sau cu furnizarea energiei electrice.</p>	<p>(3) În cazul în care, în rezultatul procedurii prevăzute la alin. (2) nu este selectat furnizorul serviciului universal, Agenția desemnează, prin hotărâre, un furnizor al serviciului universal pentru o perioadă care nu va depăși trei ani și aprobă prețul de furnizare. Agenția este în drept să impună obligația de serviciu public de prestare a serviciului universal furnizorului care îndeplinește cel puțin următoarele condiții:</p> <p>c) este separat de activități care au legătură transportul sau distribuția energiei electrice.</p>	<p>La pct. c) comentariul. Este o cerință foarte restrictivă și vizează inclusiv activități care nu au legătură cu sectorul energiei electrice. Corespunzător, pentru a respecta cerințele de unbundling, se propune de specificat separarea de OST/OSD.</p>
<p>Articolul 113. Serviciul universal</p> <p>(5) Furnizorul serviciului universal trebuie să includă în facturile sale de plată informații despre dreptul consumatorilor finali de a schimba furnizorul.</p>	<p>(5) Furnizorul serviciului universal trebuie să includă pe pagina oficială și în centrele de deservire a consumatorilor finali informații despre dreptul consumatorilor finali de a schimba furnizorul.</p>	<p>Spațiul disponibil în facturi, în particular în cazul consumatorilor casnici, este foarte limitat, mai ales având în vedere că și Agenția mai solicită publicarea obligatorie și a altor informații.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Articolul 114. Furnizarea de ultimă opțiune</p> <p>(1) Consumatorii finali care, pentru motive imputabile furnizorului, nu mai beneficiază de serviciile acestuia (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) au dreptul de a fi aprovizionați de către furnizorul de ultimă opțiune cu energie electrică conform parametrilor de calitate stabiliți, la prețuri determinate conform prezentului alineat, ușor comparabile, transparente și nediscriminatorii. Furnizorul de ultimă opțiune asigură continuitatea furnizării fără întrerupere a energiei electrice consumatorilor finali respectivi pentru perioada necesară încheierii contractului de furnizare a energiei electrice cu un nou furnizor, de cel puțin șase luni.</p>	<p>(1) Consumatorii finali care, pentru motive imputabile furnizorului, nu mai beneficiază de serviciile acestuia (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) au dreptul de a fi aprovizionați de către furnizorul de ultimă opțiune cu energie electrică conform parametrilor de calitate stabiliți, la prețuri aprobate de Agenție. Furnizorul de ultimă opțiune asigură continuitatea furnizării fără întrerupere a energiei electrice consumatorilor finali respectivi pentru perioada de cel mult 12 luni necesară încheierii contractului de furnizare a energiei electrice cu un nou furnizor.</p>	<p>- În acest alineat nu este descris cum se determină prețurile de furnizare de ultima opțiune. Doar la furnizare de ultima opțiune se practică prețuri reglementate aprobate de Agenție.</p> <p>- Furnizarea de ultima opțiune ar urma să fie aplicată pentru o perioadă limitată/maximă de timp. În proiect este specificată perioada minimă de timp, ceea ce presupune că consumatorul se poate afla la furnizarea de ultima opțiune pentru o perioadă nelimitată de timp. De asemenea, termenul maxim de aflare la serviciul de ultima opțiune ar urma să fie alineat cu termenul de 12 luni prevăzut la art.113 alin.(7), termen în care un consumator final poate reveni la serviciul universal.</p>
<p>Articolul 114. Furnizarea de ultimă opțiune</p> <p>(3) În cazul în care, în rezultatul procedurii competitive prevăzute la alin. (2), nu este selectat furnizorul de ultimă opțiune, Agenția desemnează, prin hotărâre, un furnizor de ultimă opțiune pentru o perioadă care nu va depăși trei ani și aprobă prețul de furnizare. După examinarea circumstanțelor existente, Agenția are dreptul de a impune obligația de serviciu public privind furnizarea de ultimă opțiune furnizorului serviciului universal sau altui furnizor care îndeplinește cel puțin următoarele condiții:</p> <p>c) este separat de orice alte activități care nu au legătură cu tradingul cu energie electrică sau cu furnizarea energiei electrice;</p>	<p>(3) În cazul în care, în rezultatul procedurii prevăzute la alin. (2), nu este selectat furnizorul de ultimă opțiune, Agenția desemnează, prin hotărâre, un furnizor de ultimă opțiune pentru o perioadă care nu va depăși trei ani și aprobă prețul de furnizare. După examinarea circumstanțelor existente, Agenția are dreptul de a impune obligația de serviciu public privind furnizarea de ultimă opțiune furnizorului serviciului universal sau altui furnizor care îndeplinește cel puțin următoarele condiții:</p> <p>c) este separat de activități care au legătură transportul sau distribuția energiei electrice.</p>	<p>Este o cerință foarte restrictivă și vizează inclusiv activități care nu au legătură cu sectorul energiei electrice. Corespunzător, pentru a respecta cerințele de unbundling, se propune de specificat separarea de OST/OSD. Este separat de orice alte activități care nu au legătură cu tradingul cu energie electrică sau cu furnizarea energiei electrice;</p>
<p>Articolul 116. Prevederi generale. Drepturile și obligațiile consumatorilor finali</p>	<p>(8) Consumatorul final primește de la furnizori, de la agregatorii cu care a încheiat contracte corespunzătoare facturile de plată pentru serviciile</p>	<p>Induce în eroare acest cuvânt gratuit, deoarece costurile de facturare sunt indirect suportate de</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
(8) Consumatorul final primește gratuit de la furnizori, de la agregatorii cu care a încheiat contracte corespunzătoare facturile de plată pentru serviciile prestate, împreună cu informațiile care justifică prețurile. Consumatorul final are dreptul să solicite furnizorului său gratuit informații despre istoricul consumului, despre prețurile și penalitățile calculate și achitate.	prestate, împreună cu informațiile care justifică prețurile. Consumatorul final are dreptul să solicite furnizorului său informații despre istoricul consumului, despre prețurile și penalitățile calculate și achitate.	consumatorul final, sunt recuperate prin marja de furnizare.
<p>Articolul 116. Prevederi generale. Drepturile și obligațiile consumatorilor finali</p> <p>Alin. nou</p>	(15) Consumatorul în cazul căruia întreruperea, limitarea sau sistarea livrării energiei electrice poate periclita viața oamenilor sau poate provoca pierderi materiale trebuie să fie aprovizionat cu energie electrică din două surse distincte. În scopul majorării gradului de fiabilitate și prevenirii prejudiciilor, acesta va instala din cont propriu a treia sursă de energie electrică, de rezervă.	Alineatul este similar prevederilor din Legea cu privire la energetică și are menirea de a ajuta consumatorii în gestionarea riscurilor legate de anumite evenimente la locul de consum, ca acestea să nu se răsfrângă negativ asupra activității acestora.
<p>Articolul 117. Contractul de furnizare a energiei electrice</p> <p>(7) În cazul întârzierii plății pentru consumul de energie electrică, consumatorii finali plătesc o penalitate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract. Cuantumul penalității nu poate depăși rata medie ponderată a dobânzii anuale la creditele noi acordate în moneda națională de către băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei. Cuantumul penalității va fi comun pentru toți consumatorii în cadrul aceluiași tip de contract.</p>	(7) În cazul întârzierii plății pentru consumul de energie electrică, consumatorii finali plătesc o penalitate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract. În cazul furnizorului la serviciul universal și a furnizorului de ultima opțiune cuantumul penalității nu poate depăși rata medie ponderată a dobânzii anuale la creditele noi acordate în moneda națională de către băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei. Cuantumul penalității va fi comun pentru toți consumatorii în cadrul aceluiași tip de contract.	Asemenea limitări ar putea fi impuse pentru furnizorii reglementați. Pentru ceilalți furnizori asemenea clauze se negociază la etapa semnării contractului de furnizare.
<p>Articolul 118. Dreptul la un contract de furnizare a energiei electrice pe durată determinată și la preț fix și la un contract de furnizare a energiei electrice la prețuri dinamice.</p>	Articolul 118. Dreptul la un contract de furnizare a energiei electrice la preturi negociate, pe durată determinată și la preț fix și la un contract de furnizare a energiei electrice la prețuri dinamice.	Asemenea precizare este necesară pentru a nu induce în eroare consumatorii finali, deoarece în cazul furnizorilor reglementați se poate face uz de aceste drepturi doar dacă asemenea preturi sunt aprobate de Agenție, conform celor stabilite la art.113 6) și 114 (1).

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Articolul 120. Procedura de schimbare a furnizorului sau agregatorului</p> <p>(3) Până la sfârșitul anului 2026, vor fi întreprinse măsuri ca procesul tehnic de schimbare a furnizorului, agregatorului să nu dureze mai mult de 24 de ore și să fie posibil în orice zi lucrătoare.</p>	<p>(3) Până la sfârșitul anului 2026, vor fi întreprinse măsuri ca procesul tehnic de schimbare a furnizorului, agregatorului să nu dureze mai mult de 24 de ore și să fie posibil în orice zi lucrătoare. Sistemele informaționale pentru implementare va fi acceptat de ANRE in tarif.</p>	<p>Este necesar de specificat ca softul va fi aprobat de ANRE.</p>
<p>Articolul 126. Protecția consumatorilor vulnerabili</p> <p>(4) În cazul consumatorilor vulnerabili, furnizorul poate aplica mecanisme de susținere pentru a evita întreruperea furnizării de energie electrică către această categorie de consumatori finali, inclusiv în cazul neachitării la timp a facturilor de plată pentru energia electrică consumată.</p>	<p>(4) În cazul consumatorilor vulnerabili, furnizorul, cu suportul furnizorului central de energie electrică și a centralelor electrice urbane de termoficare, poate aplica mecanisme de susținere pentru a evita întreruperea furnizării de energie electrică către această categorie de consumatori finali, inclusiv în cazul neachitării la timp a facturilor de plată pentru energia electrică consumată.</p>	<p>Furnizorii au capacitate foarte limitată de a susține consumatorii vulnerabili, deoarece câștigurile sale ii permit doar într-o măsură limitată să apeleze la împrumuturi bancare, iar neachitare în termen a facturilor către producători/furnizori și operatori de rețea aduce după sine costuri și mai mari sub formă de penalități.</p>
<p>Articolul 129. Principii generale privind prețurile și tarifele reglementate</p> <p>(6) În condițiile stabilite la Articolul 35 și Articolul 92, Agenția poate aproba prețuri sau poate stabili metodologii pentru furnizarea de servicii de sistem, inclusiv servicii de echilibrare.</p>	<p>-</p>	<p>Nu este clar. Dar prețurile la servicii de echilibrare nu se stabilesc la licitațiile organizate zilnic de OST, ar reieși ca acest segment de piața îl reglementam?</p>
<p>Articolul 130. Metodologiile de calculare a prețurilor și tarifelor reglementate</p> <p>(3) Metodologiile de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă: 1) componența și modul de calculare a:</p> <p>a) cheltuielilor aferente procurării resurselor energetice primare și a energiei electrice, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică din rețelele electrice de transport și de distribuție, precum și pentru</p>	<p>(3) Metodologiile de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:</p> <p>1) componența și modul de calculare a:</p> <p>a) cheltuielilor aferente procurării resurselor energetice primare și a energiei electrice, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică din rețelele electrice de transport și de distribuție, precum și pentru acoperirea costurilor legate de echilibrare;</p>	<p>La costurile de echilibrare trebuie sa fie considerate atât dezechilibrele proprii, cât și dezechilibrele cauzate de pro sumatorii conectați la rețelele de distribuție și care au contract cu furnizorul la serviciul universal. De menționat că, conform legii răspunderea pentru dezechilibre o poartă nu pro sumatorii, această răspundere este pusă pe seama furnizorului la serviciul universal și indirect pe operatorul sistemului de distribuție. Ba mai mult, lipsesc mecanisme potrivite (PZU, PPZ) de piață pentru a diminua din dezechilibre. Suplimentar, din cauza unor condiții specifice pieței interne, pot fi</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
acoperirea, total sau parțial, a costurilor legate de echilibrare;		înregistrate dezechilibre care nu sunt cauzate de operatori/furnizori (de exemplu, în mai multe zile pe parcursul lunilor de vară 2024 au fost înregistrate dezechilibre din cauză că Energocom confirma livrarea parțială a energiei solicitată prin notificări, iar ceia ce nu era confirmat rămânea în dezechilibre).
<p>Articolul 130. Metodologiile de calculare a prețurilor și tarifelor reglementate</p> <p>2) determinarea costurilor care trebuie incluse în prețurile sau tarifele reglementate, separat pentru fiecare activitate desfășurată de întreprinderile electroenergetice și pentru fiecare tip de rețea electrică;</p>	2) determinarea costurilor care trebuie incluse în prețurile sau tarifele reglementate, separat pentru fiecare activitate desfășurată de întreprinderile electroenergetice;	Nu este clar la ce fel de tip de rețea se face referință, din acest motiv ar trebuie să fie exclus acest text.
<p>Articolul 130. Metodologiile de calculare a prețurilor și tarifelor reglementate</p> <p>3) condițiile de utilizare a costurilor privind amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, a costurilor materiale, a costurilor de întreținere și de exploatare și modul de includere a acestor costuri în prețurile sau tarifele reglementate, în cazul utilizării lor în alte scopuri sau în cazul în care nu sunt utilizate;</p>	3) condițiile și stimulente de utilizare a costurilor privind amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, a costurilor materiale, a costurilor de întreținere și de exploatare și modul de includere a acestor costuri în prețurile sau tarifele reglementate, în cazul utilizării lor în alte scopuri sau în cazul în care nu sunt utilizate;	Pentru a motiva întreprinderile să fie în căutarea și aplicarea unor soluții inovatoare, este imperativ de prevăzut stimulente pentru identificarea eficienței.
<p>Articolul 131. Determinarea, aprobarea și monitorizarea aplicării prețurilor și tarifelor reglementate</p> <p>(8) În cazul în care, în pofida ajustărilor prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice, aprobate de Agenție în condițiile prezentei legi, furnizorii de energie electrică cărora li s-a impus obligația de serviciu public privind prestarea serviciului universal înregistrează devieri tarifare care depășesc 5% din costurile de furnizare a energiei electrice stabilite în prețurile reglementate, Agenția confirmă aceste devieri tarifare și asigură recuperarea acestora de la toți furnizorii care operează pe</p>	(8) În cazul în care, în pofida ajustărilor prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice, aprobate de Agenție în condițiile prezentei legi, furnizorii de energie electrică cărora li s-a impus obligația de serviciu public privind prestarea serviciului universal înregistrează devieri tarifare care depășesc 1% din costurile de furnizare a energiei electrice stabilite în prețurile reglementate, Agenția confirmă aceste devieri tarifare și asigură ajustarea extraordinară a prețurilor reglementate de furnizare.	Nivelul unor devieri tarifare de 5% la care sunt efectuate ajustări extraordinare ale prețurilor și tarifelor este o povară financiară foarte mare pentru întreprinderile electroenergetice, mai ales având în vedere posibilitățile de îndatorare ale furnizorilor, precum și costurile mari cu procurarea energiei electrice. Pentru a răspunde preocupărilor menționate, propunem stabilirea unui plafon de 1% sau de lăsat ca ANRE sa stabilească în metodologia tarifara nivelul devierilor tarifare la care sunt efectuate ajustări extraordinare ale prețurilor și tarifelor. Recuperarea devierilor tarifare din contul

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
piața cu amănuntul a energiei electrice, în conformitate cu cota lor pe piața energiei electrice corespunzătoare înregistrată în perioada anterioară înregistrării devierilor tarifare, printr-o hotărâre aprobată în acest scop.		altor furnizori este corectă, cel puțin atât timp cât alți furnizori nu au nici o atribuție cu formarea devierilor în cauză.
<p>Articolul 131. Determinarea, aprobarea și monitorizarea aplicării prețurilor și tarifelor reglementate</p> <p>Alin. nou</p>	(9) În cazul în care, în pofida ajustărilor tarifelor reglementate pentru distribuția energiei electrice, aprobate de Agenție în condițiile prezentei legi, operatorii de sistem înregistrează devieri tarifare care depășesc 3% din costurile de distribuție a energiei electrice stabilite în tarifele reglementate, Agenția confirmă aceste devieri tarifare și asigură ajustarea extraordinară a tarifelor de distribuție a energiei electrice.	Pentru operatorii de distribuție ar urma să fie aplicată o prevedere similară celei aplicate pentru furnizori (a se vedea alin.(8)), doar că cu un prag al devierilor tarifare mai mare, în loc de 1% să fie aplicat 3%, deoarece operatorii de distribuție au fost omiși cumva din această ecuație.
Articolul 134, 136.	În vederea asigurării construcției și operării obiectivelor energetice, este imperativ ca să fie instituite servituți legale pentru toate obiectivele de infrastructură energetică.	Prezentul proiect de lege, precum și actuala Lege nr.107/2016 oferă mai multe drepturi speciale privind folosirea terenurilor și proprietăților unor terți în cadrul construcției, exploatarei, întreținerii reabilitării sau modernizării rețelelor electrice și de transport în exclusivitate operatorilor de sistem. Considerăm necesară extinderea acestor drepturi și pentru construirea și exploatarea centralelor electrice. Egalarea producătorilor de energie electrică cu operatorii de sistem cu referire la accesul pe proprietatea publică sau privată în vederea construcției, exploatarei, întreținerii, reabilitării sau modernizării, inclusiv rețehnologizării și asupra centralelor electrice, va asigura tratament egal al participanților din sectorul electroenergetic care dețin și exploatează obiective de infrastructură energetică.
Articolul 135. Dreptul de folosință asupra proprietății unui terț	(8) În vederea creșterii gradului de securitate individuală și colectivă, autoritățile administrației publice locale beneficiază, cu titlu gratuit, de dreptul de amplasare a echipamentelor electronice de	În vederea excluderii divergențelor sau aplicării diverse a prevederilor prezentului punct, considerăm necesar ca prevederile acestui a fi incluse într-un act normativ elaborat de către Agenție, inclusiv și

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>(8) În vederea creșterii gradului de securitate individuală și colectivă, autoritățile administrației publice locale beneficiază, cu titlu gratuit, de dreptul de amplasare a echipamentelor electronice de supraveghere video, precum și a componentelor suplimentare necesare funcționării acestor echipamente doar pe stâlpii rețelelor electrice de distribuție cu tensiunea nominală mai mică de 1 kV. În acest sens, autoritățile administrației publice locale vor semna un contract cu operatorul sistemului de distribuție, al cărui clauze stabilesc drepturile și obligațiile părților, inclusiv condițiile tehnice de amplasare a echipamentelor electronice de supraveghere video. Contractul se încheie în baza cererii scrise a autorității administrației publice locale, în care se indică locul amplasării echipamentelor electronice de supraveghere video, precum și a componentelor necesare funcționării acestor echipamente. Solicitarea altor documente nu poate servi drept temei pentru operatorul sistemului de distribuție de a refuza încheierea contractului.</p>	<p>supraveghere video, precum și a componentelor suplimentare necesare funcționării acestor echipamente doar pe stâlpii rețelelor electrice de distribuție cu tensiunea nominală mai mică de 1 kV. În acest sens, Agenția va elabora și aproba Normele de amenajare a echipamentelor electronice de supraveghere video, iar autoritățile administrației publice locale vor semna un contract cu operatorul sistemului de distribuție</p>	<p>contractul cadru a fi semnat, similar Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public, sau incluse în respectivele Norme.</p>
<p>Articolul 140. Zonele de protecție a rețelelor electrice</p> <p>Alin. nou</p>	<p>(8) În cazul încălcării Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice de către solicitantii avizelor de racordare, operatorul de sistem este în drept să suspende racordarea la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale respectivilor solicitanți până la remedierea acestor încălcări.</p>	
<p>Articolul 140. Zonele de protecție a rețelelor electrice</p> <p>Alin. nou</p>	<p>(9) Operatorii de sistem sunt în drept să sesizeze autoritățile competente pentru a trage la răspundere persoanele vinovate și să introducă acțiuni în justiție cu solicitarea de demolare a construcțiilor sau oricăror altor lucrări executate cu încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice.</p>	<p>La moment, există reglementări ce dau dreptul operatorilor de sistem să deconecteze instalațiile utilizatorilor de sistem pentru motivul încălcării Regulamentului privind protecția rețelelor electrice. Rațiunea acestui drept de deconectare constă în inadmisibilitatea pentru un utilizator de rețea de a beneficia de serviciile ce i se prestează printr-o infrastructură a cărei funcționalitate o perturbă prin acțiunile sale (o dezvoltare a principiului Nemo</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
		<p>auditur proprieam turpitudinem allegans). Din aceeași rațiune, racordarea ar putea fi suspendată până la remedierea situației prejudiciabile, reieșind din principiul Qui potest plus, potest minus, fără a împiedica dreptul solicitantului de acces la rețea.</p>
<p>Articolul 144. Răspunderea pentru încălcarea legislației în domeniul electroenergetic</p> <p>(5) Alte persoane fizice și juridice răspund pentru încălcarea legislației în domeniul electroenergetic în conformitate cu Codul contravențional. Persoana care a racordat instalațiile electrice la rețeaua electrică fără autorizație sau care a racordat ilegal instalația electrică a sa la instalația electrică a unui consumator final va plăti operatorului de sistem la a cărui rețea electrice s-a racordat, sau consumatorului final la a cărui instalație electrică a fost racordată instalația electrică, echivalentul energiei electrice consumate, care se determină în conformitate cu sistemul paușal și se aplică prin hotărârea adoptată în conformitate cu art. 45 alin. (2) din Codul penal.</p>	<p>5) Alte persoane fizice și juridice răspund pentru încălcarea legislației în domeniul electroenergetic în conformitate cu Codul contravențional. Persoana care a racordat instalațiile electrice la rețeaua electrică fără autorizație sau care a racordat ilegal instalația electrică a sa la instalația electrică a unui consumator final va plăti operatorului de sistem la a cărui rețea electrice s-a racordat, sau consumatorului final la a cărui instalație electrică a fost racordată instalația electrică, echivalentul energiei electrice consumate, care se determină în conformitate cu sistemul paușal.</p>	<p>Respectiva propoziție urmează a fi exclusă, pentru a nu condiționa repararea prejudiciului de atragerea făptuitorului la răspundere penală. Răspunderea penală are alt obiect față de cea civilă, iar în contextul analizat importantă e repararea prejudiciului cauzat - care este obiectul răspunderii civile. Mai mult, nu toate sustragerile de energie sau conectările neautorizate reprezintă infracțiuni sau contravenții. Totodată, nu este clară nici raportarea conținutului acestui articol cu cel al art. 45 (2) al Codului penal care se referă la participația complexă.</p>
<p>Articolul 145. Sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul electroenergetic</p> <p>(2) Încălcările prevăzute la alin. (1) care sunt săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în mărime de 5% din cifra de afaceri anuală a titularului de licență/titularului de autorizație.</p> <p>(3) Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe pentru refuzul de a executa obligațiile de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile stabilite la Articolul 17, Articolul 113 și Articolul 114.</p>	<p>(2) Încălcările prevăzute la alin. (1) care sunt săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în mărime pina la 5% din cifra de afaceri anuală a titularului de licență/titularului de autorizație.</p> <p>(3) Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni în mărime pina la 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe pentru refuzul de a executa obligațiile de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile stabilite la Articolul 17, Articolul 113 și Articolul 114.</p>	<p>Doar sintagma de "cel puțin" (fără a fi stabilit și un maxim) nu poate fi folosită pentru determinarea sancțiunilor, deoarece contravine principiului transparenței și previzibilității reglementării activității de întreprinzător prevăzute de art. 4 al Legii nr. 235/2006. Cu o asemenea formulare se creează premise evidente de abuz din partea autorităților din moment ce este prevăzut doar un minim, și nu un maxim al unor măsuri ce urmează a fi luate împotriva întreprinzătorilor, contrar principiului echității consacrat de același articol.</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>Articolul 147. Sancțiuni financiare pentru nerespectarea sau încălcarea prevederilor privind integritatea și transparența pieței de energie electrică</p> <p>(3) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor electroenergetice pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piață a obligațiilor stabilite la Articolul 96 - Articolul 103, manifestată prin:</p>	<p>(3) Agenția aplică sancțiuni în mărime de <u>pina la 5%</u> din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor electroenergetice pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piață a obligațiilor stabilite la Articolul 96 - Articolul 103, manifestată prin:</p>	<p>Doar sintagma de "cel puțin" (fără a fi stabilit și un maxim) nu poate fi folosită pentru determinarea sancțiunilor, deoarece contravine principiului transparenței și previzibilității reglementării activității de întreprinzător prevăzute de art. 4 al Legii nr. 235/2006. De asemenea, cu o asemenea formulare se creează premise evidente de abuz din partea autorităților din moment ce este prevăzut doar un minim, și nu un maxim al unor măsuri ce urmează a fi luate împotriva întreprinzătorilor, contrar principiului echității consacrat de același articol.</p>
<p>Articolul 149. Dispoziții tranzitorii</p> <p>Alin. nou</p>	<p>(12) Prin derogare de la Articolul 113 și Articolul 114, furnizorii care, la intrarea în vigoare a prezentei legi, aveau deja impusă obligația de serviciu public privind prestarea serviciului universal și privind furnizarea de ultimă opțiune, o vor executa în continuare până la data expirării termenului legal pentru care aceasta a fost instituită, în limitele teritoriului stabilit de Agenție, iar după expirarea perioadei respective, în cazul constatării lipsei existenței pe piața energiei electrice a premiselor necesare privind existența unei piețe concurențiale efective și prezența unei diversități de potențiali furnizori reali cu capacitate de a îndeplini aceste obligații, Agenția va aproba prelungirea perioadei de impunere a obligației de serviciu public privind prestarea serviciului universal și privind furnizarea de ultimă opțiune în aceleași condiții în continuare aceluiși furnizor.</p>	<p>Este necesar de specificat ca până a avea o piață concurențială efectivă nu poate fi stabilit alt furnizori reglementat.</p>
<p>Articolul 149. Dispoziții tranzitorii</p> <p>(12) Strămutarea rețelelor electrice în a căror zone de protecție sunt amplasate construcții care au fost construite</p>	<p>(13) Strămutarea rețelelor electrice în a căror zone de protecție sunt amplasate construcții care au fost construite până la intrarea în vigoare a prezente legi,</p>	<p>Precizări și îmbunătățire de text</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
<p>până la intrarea în vigoare a prezente legi, se efectuează cu respectarea următoarelor cerințe:</p> <p>a) solicitantul a obținut acordul proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasate noile rețele electrice;</p> <p>b) solicitantul se adresează la operatorul de sistem cu privire la strămutarea rețelei electrice;</p>	<p>se efectuează cu acordul scris al operatorului de sistem și cu respectarea următoarelor cerințe:</p> <p>a) solicitantul a obținut acordul proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasata porțiunea modificată a rețelei electrice;</p> <p>b) solicitantul se adresează la operatorul de sistem cu privire obținerea acordului la strămutarea rețelei electrice, iar operatorul de sistem își exprimă acordul scris în acest sens;</p>	
<p>Articolul 149. Dispoziții tranzitorii</p> <p>(13) Solicitantul este în drept să solicite operatorului de sistem eliberarea avizului de racordare în scopul strămutării rețelei electrice conform alin. (12), în cazul în care lucrările de strămutare a rețelei electrice pot fi executate cu costuri mai mici în comparație cu costurile determinate de operatorul de sistem și indicate în devizul de cheltuieli întocmit. În acest caz materialele utilizate corespund cerințelor stabilite de operatorul de sistem în avizul de racordare, lucrările de strămutare a rețelei electrice se efectuează de persoane autorizate, sub supravegherea operatorului de sistem și după recepția lucrărilor efectuate, rețelele electrice nou montate se transmit cu titlu gratuit de către solicitant operatorului de sistem.</p>	<p>(14) Solicitantul este în drept să solicite operatorului de sistem eliberarea avizului tehnic în scopul strămutării rețelei electrice de joasă și medie tensiune conform alin. (13), în cazul în care lucrările de strămutare a rețelei electrice de joasă și medie tensiune pot fi executate cu costuri mai mici în comparație cu costurile determinate de operatorul de sistem și indicate în devizul de cheltuieli întocmit. În acest caz materialele utilizate trebuie sa corespunda cerințelor și specificațiilor tehnice stabilite de operatorul de sistem si publicate pe pagina oficiala a ultimului, lucrările de strămutare a rețelei electrice se efectuează de persoane autorizate, sub supravegherea operatorului de sistem și după recepția lucrărilor efectuate, iar porțiunea de rețea modificată și/sau elementele de rețea montate sunt proprietatea operatorului de sistem. Costurile suportate de operatorul de sistem cu ocazia supravegherii lucrărilor de strămutare a rețelei electrice și recepționarea lucrărilor efectuate se suportă de către solicitant, prin plata tarifului pentru serviciile auxiliare.</p>	<p>Din motive de fiabilitate și calitate, considerăm că strămutarea rețelelor de înaltă tensiune urmează să fie efectuată doar de către operatorii de sistem. Respectiv, să fie permisă strămutarea cu antreprenori selectați de solicitant doar în cazul rețelelor de medie și joasă tensiune. Însuși pentru strămutarea rețelelor electrice nu exista necesitate de eliberare a Avizului de racordare, se propune de redenumit in Aviz tehnic (Cerințe tehnice) pentru strămutare. Cu referire la materialele ce urmează sa fie utilizate: ultimele nu se indica si nu se regăsesc in Avizul tehnic, prin urmare, se propune sa fie publicate Specificațiile tehnice de care se va tine cont la elaborarea proiectelor.</p> <p>Comentariu la ultima propoziție: OS nu i se poate impune să accepte orice fel de strămutare, pentru că liniile electrice sunt construite în conformitate cu anumite exigențe. Totodată, acțiunile ilegale de încălcare a zonelor de protecție nu pot procura drepturi de a impune OS strămutarea liniilor electrice. Din acest motiv, strămutarea urmează a fi condiționata de acordul OS care va fi dat in funcție de condițiile concrete. În cazul în care strămutarea va</p>

Prevederea proiectului	Propunerea de modificare	Argumentarea
		<p>contraveni condițiilor de exploatare si/sau siguranța, OS va da un refuz motivat solicitantului. Totodată, pentru a nu se crea impresia că porțiunea strămutata de rețea este o rețea nouă, care – drept consecința – ar aparține celui ce a construit-o (adică si solicitantului in unele cazuri) sintagma de "noile rețele electrice" în "porțiunea modificata a rețelei electrice" pentru a pune în evidență ideea că porțiunea modificată a rețelei electrice nu este una nouă, ci una modificată – care continuă să aparțină OS. În același context, a fost exclusă obligația de transmitere</p>